

NORGES HØYESTERETT

Den 2. august 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falkanger, Bergh og Thyness i

HR-2021-1600-U, (sak nr. 21-085629STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Ann Helen Aarø)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom i sak om voldtekt, jf. straffeloven § 291 bokstav b.
- (2) A er satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 291 bokstav b for å ha hatt seksuell omgang med noen som var ute av stand til å motsette seg handlingen. Grunnlaget for tiltalen er:

«Natt til lørdag 19. januar 2019 i en hytte på X førte han en finger inn i skjeden til B mens hun sov.»
- (3) Hardanger tingrett avsa 25. februar 2020 dom med slik domsslutning:
 - «1. A, født 00.00.1999, dømmes for overtredelse av straffeloven § 297 til fengsel i 60 – seksti – dager. Til fradrag går 2 – to – dager for utholdt varetekt, jf. straffeloven § 83.
 2. A dømmes til å betale i oppreisningserstatning til B 100 000 – etthundretusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.»
- (4) Tingrettens dom er avsagt under dissens, idet mindretallet stemte for domfellelse for overtredelse av straffeloven § 291 bokstav b. Ved vurderingen av oppreisningserstatningen fant tingrettens flertall det bevist – med det beviskrav som kreves for sivile krav – at A førte en finger inn i Bs skjede.
- (5) Påtalemyndigheten anket over saksbehandlingen og bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. A erklærte motanke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet.

- (6) Gulating lagmannsrett avsa 13. april 2021 dom med slik domsslutning:
- «1. A, f. 00.00.1999, dømmes for overtredelse av straffeloven § 291 bokstav b, til en straff av fengsel i 2 – to – år og 9 – ni – måneder. Til fradrag i straffen kommer to dager for utholdt varetekt. Straffelovens § 78 bokstav e og § 83 er anvendt.
 2. A f. 00.00.1999, dømmes til å betale oppreisningserstatning til B med kroner 100 000 – etthundretusen – innen 2 – to – uker fra dommen er forkynt.»
- (7) Lagmannsrettens dom er avsagt under dissens, idet mindretallet stemte for domfellelse for overtredelse av straffeloven § 297. Det var også dissens om straffutmålingen.
- (8) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen, saksbehandlingen og straffutmålingen. Angående lovanvendelsen er det anført at lagmannsretten har anvendt et for lavt beviskrav, og ikke latt tvil komme tiltalte til gode. Det er ikke nok til å domfelle at retten tror mest på fornærmedes forklaring. Som saksbehandlingsfeil er det anført at lagmannsrettens begrunnelse for vurderingen av As forsett ikke er tilstrekkelig grundig. Til straffutmålingen er det anført at hensynet til handlingens objektive grovhet og tidsmomentet tilsier at straffen settes ytterligere ned. Det er lagt ned følgende påstand:
- «A anses på mildeste måte.»
- (9) *Påtalemyndigheten* har gjort gjeldende at anken bør nektes fremmet. Det er lagt ned følgende påstand:
- «Anken nektes fremmet.»
- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A har ankerett til Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum, jf. HR-2020-1659-U avsnitt 18. Det innebærer at hans anke bare kan nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at den ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum, jf. andre ledd fjerde punktum. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. straffeprosessloven § 323 andre ledd andre punktum.
- (11) I anken over lovanvendelsen er det anført at lagmannsretten har lagt et for lavt beviskrav til grunn, og at tvilen ikke er kommet tiltalte til gode. Om beviskravet har en samlet lagmannsrett uttalt at:
- «All rimelig og forstandig tvil knyttet til så vel objektive som subjektive vilkår for straff, skal komme tiltalte til gode. Dersom retten ikke med sikkerhet finner å kunne se bort fra at tiltaltes forklaring om hendelsesforløpet er riktig, er det denne som skal legges til grunn.»
- (12) I tillegg heter det:
- «En samlet lagmannsrett finner det bevist ut over enhver rimelig og forstandig tvil at tiltalte, målrettet og bevisst, har ført sin hånd inn under shortsene til fornærmede og berørt kjønnet hennes mens hun sov og var ute av stand til å samtykke til en slik handling eller til å motsette seg den. Fornærmede våknet av dette og rykket til. Tiltalte trakk seg da umiddelbart unna. Det var, basert på begge forklaringer, ingen foranledning som kunne gi tiltalte grunn til å tro at handlingen var akseptert av fornærmede. Bedømt som edru, var

han på det rene med at dette var noe han ikke hadde samtykke til å gjøre, men han valgte likevel å gjøre det. Han opptrådte forsettlig.»

- (13) Lagmannsrettens flertall fant det også «bevist ut over enhver rimelig og forstandig tvil at tiltalte førte sin finger inn i skjeden til fornærmede; ikke langt og ikke gjentakende, men likefullt inn i skjeden».
- (14) Flertallet har korrekt lagt til grunn at en fellende dom kan bygges på fornærmedes forklaring, dersom retten ut fra et samlet bevisbilde er sikker på at tiltalte har utført den handling fornærmede beskriver, jf. blant annet Rt-2011-641.
- (15) Utvalget kan etter dette ikke se noen feil ved lagmannsrettens lovanvendelse knyttet til beviskravet. Selve bevisvurderingen kan Høyesterett ikke prøve, jf. straffeprosessloven § 306 andre ledd.
- (16) Som saksbehandlingsfeil er det anført at lagmannsrettens domsgrunner er mangelfulle. Kravene som stilles til domsgrunnene, er oppsummert slik i HR-2021-871-U avsnitt 17:
- «Straffeprosessloven § 40 fjerde ledd bestemmer at domsgrunnene skal ‘angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering’. Dette er videre utlagt i rettspraksis som et krav om at det blir redegjort for de sentrale punktene i bevisvurderingen, og at det kort angis hva som har vært avgjørende, jf. blant annet HR-2018-1601-U avsnitt 14. Når tiltalte er frifunnet i tingretten og domfelt i lagmannsretten, som i dette tilfellet, må det dessuten gjøres nærmere rede for bevisvurderingen på de punktene hvor lagmannsretten har konkludert annerledes enn tingretten. Samtidig er det slik at ikke enhver mangel ved begrunnelsen leder til opphevelse, først når sentrale punkter i bevisvurderingen blir stående uforklart må det bli resultatet, se HR-2018-2109-U avsnitt 12 og 13 og HR-2021-528-U med videre henvisninger.»
- (17) Både flertallet og mindretallet har begrunnet sitt bevisresultat med at fornærmede er troverdig. Mindretallet fant imidlertid ikke å kunne se bort fra muligheten for at det hun har oppfattet, ikke fullt ut er dekkende for hva som faktisk skjedde. Flertallet har konkludert annerledes og har begrunnet det med at fornærmedes forklaring har vært konsistent og nøktern. Herunder er det vist til det hun fortalte til andre rett etter hendelsen, hennes forklaring under etterfølgende undersøkelser i studentorganisasjonen og i politiavhør, tingretten og lagmannsretten. Det er vist til hennes øvrige reaksjoner etter hendelsen, og til at hun ikke har hatt motiv for å forklare seg uriktig. Flertallet har også gitt en grundig begrunnelse for sitt syn om at domfeltes forklaring ikke har vært konsistent, og at den ikke er troverdig.
- (18) Utvalget finner det klart at lagmannsrettens begrunnelse oppfylder kravene i straffeprosessloven § 40. Flertallet har redegjort for hovedpunktene i bevisvurderingen og det som har vært avgjørende for bevisresultatet.
- (19) Når det gjelder anken over straffutmålingen, viser utvalget til HR-2013-1238-A, der det i avsnitt 19 er angitt at «straffen for voldtekt i form av innføring av én eller flere fingre i skjede eller endetarmsåpning må som et utgangspunkt være fengsel i tre år og tre måneder». Dette utgangspunktet er fulgt opp i senere avgjørelser, jf. blant annet Rt-2015-943 avsnitt 16 og HR-2019-2385-A avsnitt 17, og lagt til grunn av lagmannsretten.
- (20) I formildende retning har lagmannsretten lagt begrenset vekt på at det ikke ble benyttet noen form for vold eller trusler, overgrepet varte i kort tid, inntrengingen var beskjeden og tiltalte

ikke foretok bevegelser med fingeren ut over selve det å føre den inn. Tiltaltes alder og tidsforløpet siden hendelsen ble også tillagt en viss betydning.

- (21) Lagmannsretten fastsatte deretter straffen til fengsel i to år og ni måneder. Etter utvalgets syn er straffen ikke blitt for streng, jf. straffeprosessloven § 344.
- (22) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. § 323 første ledd andre punktum.

S L U T N I N G

Anken nektes fremmet.

Espen Bergh
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)